

J

Jo acabava de fer dotze anys, tenia els cabells negres i arrissats, les dents mal posades i una extremada ingenuïtat. Ja escrivia versos i sentia l'atracció dels llocs apartats i emboscats, on em semblava que podia habitar alguna mena de misteri"

Entre dues planes, amb sandàlies d'escuma

Maria Àngels Anglada (Vic, 1930 - Figueres, 1999) va ser poeta, narradora i assagista i crítica literària

No em dic Laura, així de categòrica va haver de ser Maria Àngels Anglada en publicar el seu recull de narracions per distanciar-se del mite literari indiscutible: Laura, la de la ciutat dels sants. Uns sants que en la infantesa i joventut de l'escriptora encara planaven molt i decisivament sobre la vida dels vigatans. I una Laura que, en realitat, va viure pocs anys abans de néixer l'escriptora en el gran casalot dels de can Rocafiguera, a cavall de dos dels vials més curts del país: el de Sant Josep i el de Caçador.

Anglada va néixer al carrer de la Riera, número 28, a can Fontcuberta, on el seu

pare era l'administrador del patrimoni. Una casa senyorial que ben aviat la va fer somniar: "Jo acabava de fer dotze anys, tenia els cabells negres i arrissats, les dents mal posades i una extremada ingenuïtat. Ja escrivia versos i sentia l'atracció dels llocs apartats i emboscats, on em semblava que podia habitar alguna mena de misteri. La casa Fontcuberta, on vivíem, molt gran i plena de racons i d'escalles, m'hi ajudava, així com les pintures de colors esvaïts pels anys i la guerra, que el Vigatà havia pintat a les altes parets de les sales..."

Des dels balcons de darrere el casal, la seva vista accedia a la casa de l'heura, abo-

cada a la plaça/parc que avui porta el nom de l'escriptora: "Els infants l'anomenàvem així perquè tota una paret plena d'heura espessa de dalt a baix tancava el jardí de la banda de migdia: només una finestra, a mitja alçada sòbria en tota la façana verd fosc on remorejaven les merles, goludes de les baies quasi negres." I també, albirava els darreres de l'antic seminari i anotà que li "feia gràcia de mirar els estudiants de capellà, encara ensotanats, però ja sense el famós tarot..."

El carrer de la Riera és paral·lel al de Sant Hipòlit o de Sant Miquel dels Sants, en el tram inicial del qual, gairebé a tocar la plaça, va venir al món Andreu Febrer. Aquesta proximitat no només geogràfica sinó intel·lectual va fer que li dedicqués una novel·la, *Lagent del rei*. Hi diu que li hauria agradat comprar la casa i "encara més trobar-hi, tot fent-hi acurades i respectuoses obres de restauració, dirigides, és clar, pel meu cosí arquitecte, Manel, un plec de papers de la seva època".

L'arrelament i estima pel seu carrer els manifestà manta vegada: "Jo no trobava

Va néixer al carrer de la Riera, 28, de Vic

A l'altra pàgina, una vista de la façana de can Geli; al costat, una cigonya a les closes; la façana de l'església de la localitat empordanesa de Viladecolum; l'interior de can Fontcuberta; i la façana de la casa d'Andreu Febrer
L. SOLDEVILA

cap carrer que m'agradés tant com el nostre, llevat potser dels que s'enfilaven pels voltants del campanar de la catedral..." I n'immortalitzà alguns dels seus estadants amb una calidesa indiscutible: "Però la principal atracció per als infants del carrer era, innegablement, la botiga de la xocolata Arumí, amb taulells llarguíssims, damunt el marbre dels quals brillaven com pedres precioses, en grans pots de vidre, els caramells de caramels àcids, les ametlles i avellanets torrades, els anissos, les ametlles blanques i rosades de bateig, i més endavant els bombons i la xocolata, que servien, si mai se'n podia haver, amables dependents amb bates groguenques." O l'oculista Sadurní, "que vivia en una casa renaixentista molt bella, i aleshores mig enrunada pels bombardeigs, regalava les ulleres als clients pobres i es tanca-va en els seus pensaments com un cargol en la seva closca".

Dues planes, és el poema definitori dels seus arrelaments, dedicat a les dues orografies que li van bastir la vida. A la de la formació, la Plana de Vic, la definia com "la plana adusta en els seus llargs hiverns, / els vels espessos d'imprecisa boira. // Conec el ressò clar de les campanes / als vells carrers de la ciutat dels sants, / la plaça on van penjar en Bac de Roda". A la de la consolidació emocional i familiar, l'Empordà, s'hi referia com la del "Camí dels vents, he estimat l'altra plana, / els vols de les gavines als sembrats, / les aigües com nosaltres, indecises".

La seva carta de presentació a la societat literària va ser la novel·la *Les closes*, que va merèixer el premi Josep Pla del 1978. Lla-

vors Anglada ja vivia a l'Empordà, a can Geli de Viladecolum. El paisatge, de les balconades del mas estant, esclatava en un dels poemes que dedicà al paratge: "Abans de l'alba em desvetlla / l'ombra d'una ala de llum / tanta claror pressentida. // Abri-gada de records / darrera grans balconades / de casa viva entre ocells // respiro cada alè d'aire / remor d'escuma en la sorra / allunyada entre gavines".

L'acció de *Les closes* passa en els anys anteriors a la caiguda d'Isabel II. És la his-

En novel·la va debutar amb 'Les closes'

tòria d'una dona excepcional ambientada en el paisatge proper als Aiguamolls de l'Empordà. Les closes, finca més coneguda amb el nom de can Moragues, en són el preescenari: "Sortint del poble pel camí dels Tamarius, arribareu al cap d'un quart i mig a les closes, i ja em direu si gaires indrets us somriuen més dolçament, sempre que no us deixeu enganyar pel posat il·lusòriament tranquil d'aquest paratge i espereu que se us entortolligui al cor com una heura de lenta creixença." Arribant a l'escenari en què "... les closes a la primavera, quan enmig dels recs veureu esclatar una munió de petites flors blanques i els

arbres de les voreres, saules, freixes, plàntans, verdegem tots a la seva manera, mentre algun pollancre escadusser treu els seus borrons rosats, amb carnació de galta".

Tota la nissaga Moragues de *Les closes* havia reposat prop de la senzilla i fascinant església de Santa Maria, amb el xi-prer testimoni a mà esquerra i els camps, al darrere, fent-li de decorat: "Molts anys els morts de can Moragues, reconciliats tots en aquesta última pau, van reposar en el petit i antic cementiri, prop de l'església, sota baladres blancs i rosats que no demanaven gaire aigua per florir." Ara, també ella hi reposa el son eternal.

Més enllà de les closes, entre aquestes i el mar, els mítics aiguamolls, salvaguardats de l'especulació urbanística gràcies a les mobilitzacions populars i a posicionaments valents com els de l'escriptora, que amb rotunditat afirmava: "No han destruït aquest recer vivent / que ja de lluny enyoren tantes ales. / Aquí retroba l'aigua nodridora / i els verds amagatalls l'ocell del nord. [...] Hem aturat la mort en llarg combat / -una treva signada amb aire i ales."

I segellant el tot vital indivisible de les dues planes, la presència del món clàssic, Empúries, i el mar que ens el va portar en aquestes terres remotes: "Somrient, l'alabastre de les verges / dins els seus temples de color de temps. El mar, que va ser un dia camí nostre." Aquella mar que va conduir l'escriptora prop dels batecs encara audibles de la seva estimada Safos o a perçar la trajectòria valenta i vital de l'admirada Glauc de Quios, de qui prengué manllevades les sandàlies d'escuma, niu de totes les aventures de la vida. *